

Liite: tietoa ratkaisukäytännöstä ja esimerkkejä

Korvausta pysyvästä haitasta suoritetaan siitä ajankohdasta alkaen, jolloin vahinkoa kärsineen terveydentila vahingon jälkeen on vakiintunut. Henkilövahingon aiheuttamat haitalliset seuraukset on vuodesta 2006 alkaen korvattu terveydentilan vakiintumiseen saakka tilapäisenä haittana ja tilan vakiinnuttua pysyvänä haittana. Pysyvän haitan korvaus määritetään siten korvattavien fyysisten tai psyykkisten toiminnanrajoitteiden muodostuttua pysyviksi. Terveydentila on vakiintunut, kun vahinkoa kärsineen terveydentilassa ei ole enää odotettavissa muutosta parempaan eikä myöskään käytettävissä ole lääketieteellisiä keinoja terveydentilan parantamiseksi ja toiminnanrajoitteiden lieventämiseksi.

Vakiintumishetki arvioidaan tapauskohtaisesti vamman laadun ja toipumisen perusteella. Fyysisissä vammoissa vakiintumishetkenä pidetään yleensä vuotta vammautumisesta tai viimeisimmästä kirurgisesta toimenpiteestä. Aivovamman jättämää haittaa ei aina voida arvioida vielä vuoden kuluttua vammautumisesta, vaan usein haitan todellinen merkitys selviää vasta vuosien seurannassa. Psyykkisissä vammoissa vakiintumisaika on yleensä vähintään kaksi vuotta psyykkisen häiriön ilmenemisestä.

Koska korvauksella katetaan vahinkoa kärsineen toiminnanrajoitteet hänen odotettavissa olevalla elinajallaan, korvauksessa huomioidaan vahinkoa kärsineen ikä ajankohtana, jolloin haitta muodostuu pysyväksi. Korvaus määritetään arvioimalla ensin haittaluokka ja sen mukainen lautakunnan vuosittain vahvistamien korvausohjeiden mukainen peruskorvaus, josta tehdään ikävähennys.

Lautakunnan aiemmassa ratkaisukäytännössä ikätekijänä pidettiin ennen vuotta 2006 sattuneissa vahingoissa vahinkoa kärsineen ikää vahinkohetkellä, ja sen jälkeen sattuneissa vahingoissa ikätekijänä eli vamman pysyväksi muodostumishetkenä pidetään vahinkohetken ikää lisättynä yhdellä vuodella. Perusteena tälle oli se, että vuodesta 2006 alkaen toipumisajan haitta on katettu tilapäisen haitan korvauksella ja toiminnallinen haitta muodostuu pysyväksi yleensä vuoden kuluttua vammautumisesta tai haittaa aiheuttavasta hoitotoimenpiteestä.

Kun haitta on muodostunut pysyväksi ja on arvioitavissa ensimmäistä kertaa, pysyvä haitta määritetään ensimmäisellä arviointiajankohdalla voimassa olleen haittaluokitusasetuksen perusteella. Arviointi tulee tehdä heti, kun terveydentila on vakiintunut siten, että pysyvä haitta voidaan luotettavasti arvioida käytettävissä olevien potilasdokumenttien perusteella. Vuodesta 2006 alkaen sattuneissa liikennevahingoissa terveydentilan vakiintumishetkenä pidetään vahinkoa kärsineen ikää vahinkohetkellä lisättynä yhdellä vuodella.

Jos haitta muodostuu pysyväksi vasta useiden vuosien kuluttua vahingosta, haittaluokka arvioidaan silloinkin sen haittaluokitus päätöksen mukaan, joka on voimassa haitan muodostuessa pysyväksi.

Vahinkoa kärsinyt saa vammoja liikennevahingossa vuonna 2008. Hän toipuu niin, että vammoista ei aluksi jää toiminnanrajoitteita. Kehittyy kuitenkin tapaturmaperäistä nivelrikkoa, josta aiheutuneet toiminnanrajoitteet voidaan arvioida pysyviksi vuonna 2021. Pysyvä haitta määritetään vuonna 2021 voimassa olleen haittaluokitus päätöksen mukaan.

Haitan myöhempi paheneminen

Jos pysyvän haitan korvaus on kertakaikkisena maksettu, ja haitta myöhemmin pahenee tai lievenee, ei haittaluokituspäätösten myöhemmillä muutoksilla ole vaikutusta alun perin maksetun ja vahvistetun korvaukseen määrään. Toisin sanoen jo suoritettua pysyvän haitan kertakaikkista korvausta ei voida vahinkoa kärsineen vahingoksi myöhemmin oikaista olosuhteiden tai haitan arviointikriteerien muututtua.

Vahinkoa kärsineelle on liikennevahingon seurauksena suoritettu oikean säären amputaatio vuonna 2008, jolloin korvaus on suoritettu silloisen haittaluokitusasetuksen perusteella haittaluokka 6:n mukaan. Hänelle on asetettu hyvin toimiva sääriproteesi, joka parantaa selvästi alaraajojen toimintaa. Myös vasemman jalan tilanne huononee myöhemmin liikennevahingon seurauksena niin, että vasemman jalan toiminnanrajoitteista aiheutuva haitta tulee arvioitavaksi vuonna 2021. Vasemman jalan tilan myöhemmästä pahenemisesta aiheutuva haitta vastaa haittaluokkaa 2. Vuonna 2021 voimassa olleen haittaluokituspäätöksen mukaan sääriamputaation haittaluokassa voidaan huomioida proteesin avulla saavutettava hyöty siten että vähennys voi olla enimmillään kaksi haittaluokkaa, jolloin haittaluokka olisi 4. Koska protetisoidun alaraajan osalta korvaus on alun perin määritetty silloisen haittaluokitusasetuksen mukaisesti, toisesta alaraajasta aiheutuva lisähaitta korvataan haittaluokka kahden mukaan.

Haitan myöhempi paheneminen tulee korvata sen iän mukaan, jolloin myöhemmän pahenemisen aiheuttama haitta on muodostunut pysyväksi. Ikätekijä on toisin sanoen tällöin liikennevahingon sattumishetkestä riippumatta vahinkoa kärsineen ikä sinä ajankohtana, jolloin lisähaitta voidaan riittävällä varmuudella todeta pysyväksi ja määrittää sen haittaluokka.

Vuonna 2003 on suoritettu silloin 42-vuotiaalle vammautuneelle 3 haittaluokan mukainen korvaus. Vamma pahenee vuonna 2021 siten, että uusi pysyvien toiminnanrajoitteiden haittaluokka on nyt 60 vuotta täyttäneellä vahinkoa kärsineellä 4.

Korvauksena suoritetaan yhden haittaluokan nousua vastaava korvausmäärä:

$$4\ 150\ € - [(60 - 18) / 100] \times 4\ 150 = 2\ 407\ €$$

Koska haittaluokasta 15 alkaen peruskorvausmäärä kasvaa kussakin haittaluokassa, ei lisäkorvausta voida kokonaishaitan ylittäessä haittaluokan 15 määrittää alempia lisähaittaluokkia vastavalla korvauksella. Lisäkorvaus määritetään näissä haittaluokissa noudatettavien lisähaittaa vastaavien peruskorvausmäärien mukaan.

Vuonna 2003 on suoritettu 42-vuotiaalle vammautuneelle 15 haittaluokan mukainen korvaus. Vamma pahenee vuonna 2021 nyt 60 vuotta täyttäneellä siten, että haittaluokka on 16.

Korvaus HL 16 – HL 15: HL 1.

Haittaluokassa 16 peruskorvausmäärä on vuonna 2021 73 040 €, ja 15 haittaluokassa 62 250 €, eli haitan lisääntymistä vastaava peruskorvausmäärien erotus on 10 790 €. Tämä kerrotaan vahinkoa kärsineen pahenemaa vastaavalla ikäkertomella:

$$10\ 790\ € - [(60 - 18) / 100] \times 10\ 790\ € = 6\ 258,20\ €$$

Ennakkokorvaukset ja niiden huomioon ottaminen lopullista korvausta maksettaessa

Näiden osalta korvausohjeisiin ei tule muutoksia. Pysyvän haitan riidatonta ennakkokorvausta koskevasta korvauspäätöksestä tulee ilmetä, mistä haitasta, vammoista ja toiminnanrajoitteista ennakkokorvausta maksetaan, ja mikä on ennakkokorvausta vastaava haittaluokka. Lopullisena korvauksena suoritetaan ennakkokorvauksena suoritettua haittaluokan ja lopullisen haittaluokan erotus lopullisen korvauksen suoritusvuoden tasossa. Jos ennakkokorvaus on maksettu rahamääräisenä kytke-mättä korvausta mihinkään haittaluokkaan, vähennetään ennakkokorvaus varsinaisesta korvauksesta nimellismääräisenä.

Pysyvä kosmeettinen haitta

Koska pysyvä kosmeettinen haitta on vahingonkorvausoikeudellisesti osa pysyvää haittaa, joskin liikennevahingoissa oma korvauslajinsa, edellä ikätekijästä todettu soveltuu myös tämän korvausaiheen arviointiin. Siinäkin korvaus tulee määrittää tilanteen vakiinnuttua, eli yleensä vuoden kuluttua liikennevahingosta. Kuten aiemmissakin korvausohjeissa on todettu, lisäkorvaus pysyvän kosmeettisen haitan olennaisen pahentuman johdosta määritetään vuoden kuluttua kosmeettista haittaa lisänneestä toimenpiteestä vahinkoa kärsineen sen hetkisen iän mukaan. Jos kirurgista toimenpidettä ei ole suoritettu, pidetään vahinkoa kärsineen ikänä korvausta määritettäessä hänen ikäänsä pahentuman toteamishetkellä.

Vuodesta 2006 alkaen sattuneissa vahingoissa ikätekijänä pidetään vahinkoa kärsineen ikää liikennevahingon sattumishetkellä lisättynä yhdellä vuodella, kun kosmeettinen haitta aiheutuu liikennevahingoissa saadusta vammoista tai niiden hoitotoimenpiteistä. Ennen vuotta 2006 sattuneissa vahingoissa ikätekijänä pidetään vahinkoa kärsineen ikää liikennevahingon sattumishetkellä.¹ Jos kosmeettinen haitta ilmenee vasta myöhemmin tai pahenee myöhemmin, ikätekijänä pidetään, riippumatta siitä, onko liikennevahinko sattunut ennen vuotta 2006 tai vuodesta 2006 lähtien:

- vahinkoa kärsineen ikää kosmeettisen haitan tai sen lisääntymisen aiheuttaneen toimenpiteen toteuttamishetkellä lisättynä yhdellä vuodella tai
- vahinkoa kärsineen ikää kosmeettisen haitan tai sen pahentuman vakiintumishetkellä, jos kosmeettisen haitan syynä ei ole suoritettu hoitotoimenpide.

---

¹ Liitettä on päivitetty 14.1.2022 ennen vuotta 2006 sattuneiden vahinkojen ikätekijäkuvauksen osalta.